

Tuyên Quang

CƠ QUAN CỦA ĐẢNG BỘ ĐẢNG CỘNG SẢN VIỆT NAM TỈNH TUYÊN QUANG
TIẾNG NÓI CỦA ĐẢNG BỘ, CHÍNH QUYỀN VÀ NHÂN DÂN TUYÊN QUANG

NĂM THỨ 61

Số 2 (8)

12 tháng 7 năm 2025

18 tháng Sáu, Ất Tỵ

Cuối tuần

Báo điện tử:

baotuyenquang.com.vn

Xã lớn trách nhiệm lớn

Tư duy phải đổi mới

Nâng cao năng lực
quản trị địa phương

Đồng chí Phạm Thị Kiều Trang, Bí thư Đảng ủy phường Bình Thuận đang chỉ đạo hoàn thiện văn kiện Đại hội đại biểu Đảng bộ phường.

Xã trách n

Chuyện
CUỐI TUẦN

“Thực quyền” và bài toán năng lực cán bộ

■ PHƯƠNG ĐÔNG

Mô hình chính quyền địa phương 2 cấp đã đi vào vận hành chính thức từ ngày 1-7, đặt chính quyền cấp xã vào vị trí then chốt, trực tiếp phục vụ, giải quyết các vấn đề thiết yếu của người dân.

Mô hình mới cho phép chính quyền địa phương chủ động xây dựng cơ cấu tổ chức bộ máy phù hợp với chức năng, nhiệm vụ thực tế, thay vì bị rập khuôn theo Trung ương. Đây là bước tiến trong tổ chức chính quyền địa phương, thể hiện rõ tính linh hoạt, chủ động và tự chịu trách nhiệm của địa phương. Nó tạo điều kiện thuận lợi để thúc đẩy phân quyền, phân cấp mạnh mẽ hơn giữa Trung ương và địa phương, theo đúng tinh thần “việc gì của địa phương thì để địa phương quyết định, tổ chức thực hiện và tự chịu trách nhiệm”.

Với quyền hạn rộng hơn, trách nhiệm rõ ràng hơn của cấp xã, cùng với cơ chế minh bạch, tất cả tạo nên một nền hành chính cơ sở gần dân, sát dân, phục vụ dân thực chất hơn. Đây là bước đi quyết liệt, giúp chính quyền cấp xã không chỉ là “chính quyền giấy” mà sẽ hướng tới “chính quyền số”, phục vụ người dân nhanh chóng, minh bạch.

Dù mang lại nhiều kỳ vọng, việc triển khai mô hình chính quyền địa phương 2 cấp chắc chắn sẽ đối mặt với không ít thách thức trong giai đoạn đầu. Năng lực của cán bộ cấp xã có thể chưa đáp ứng được yêu cầu khi phải đảm nhận thêm các nhiệm vụ phức tạp trước đây thuộc cấp huyện. Sự thay đổi từ mô hình 3 cấp sang 2 cấp đòi hỏi thời gian để cả cán bộ và người dân thích nghi, đặc biệt là trong tư duy quản lý và thực thi.

Khi mang lại nhiều kỳ vọng, yêu cầu về năng lực và trách nhiệm của cán bộ xã cũng sẽ cao hơn, buộc mỗi cán bộ, công chức phải không ngừng học hỏi, rèn luyện để nâng cao năng lực thực thi công vụ. Do vậy, điều quan trọng đầu tiên là phải thay đổi tư duy. Chính tư duy sẽ chi phối tâm cao từ mỗi cán bộ. Nếu còn mang tâm lý trì trệ, ngại đổi mới, rất dễ hình thành những lo lắng về sự quá tải sắp tới của đội ngũ cán bộ, công chức.

Việc chuyển đổi sang mô hình chính quyền địa phương 2 cấp thể hiện quyết tâm của Đảng và Nhà nước trong xây dựng một nền hành chính phục vụ người dân tốt hơn. Để mô hình này phát huy hiệu quả tối đa, cần có sự chủ động và quyết tâm cao từ mỗi cán bộ, công chức ở cơ sở. Đây là một hành trình dài và đòi hỏi sự nỗ lực chung để vượt qua những trở ngại ban đầu, hướng tới một chính quyền thực sự của dân, do dân và vì dân.

THÁNG 7-2025 ĐÁNH DẤU MỘT CỘT MỐC QUAN TRỌNG TRONG CÔNG CUỘC CẢI CÁCH HÀNH CHÍNH TẠI TUYÊN QUANG, KHI MÔ HÌNH CHÍNH QUYỀN HAI CẤP CHÍNH THỨC ĐI VÀO HOẠT ĐỘNG. SAU HAI TUẦN TRIỂN KHAI, CÁC CÁN BỘ, CÔNG CHỨC CẤP XÃ NỖ LỰC HẾT MÌNH ĐỂ BẮT NHỊP VỚI GUỒNG QUAY MỚI, ĐẢM NHIỆM HƠN 1.000 NHIỆM VỤ TỪ CẤP HUYỆN CHUYỂN XUỐNG. BƯỚC ĐẦU CÓ NHỮNG KHÓ KHĂN, THÁCH THỨC ĐÒI HỎI MỖI CÁN BỘ TỰ NÂNG CAO NĂNG LỰC VÀ BẢN LĨNH ĐỂ KIẾN TẠO MỘT CHÍNH QUYỀN CƠ SỞ VỮNG MẠNH, HIỆN ĐẠI.

PHÂN CẤP NHIỆU, TRÁCH NHIỆM LỚN

VỚI mô hình “tinh rộng, xã lớn”, Tuyên Quang hiện có 124 xã, phường. Các xã, phường được sáp nhập từ 2 đến 6 xã, phường cũ, có diện tích và mật độ dân số tăng gấp 3-5 lần. Chính quyền xã có nhiều nhiệm vụ trọng trách mới, được giao quyền nhiều hơn do đó trách nhiệm mỗi cán bộ cũng phải lớn hơn.

Bà Hà Thị Thu, thôn 6 Quý Quân, xã Lục Hành có nhu cầu chuyển đổi mục đích sử dụng thành đất thổ cư để làm nhà ở. Chiều ngày 6-7 bà Thị đã mang theo giấy tờ đến Trung tâm Phục vụ hành chính công xã Lục Hành để làm thủ tục xin cấp Giấy chứng nhận quyền sử dụng đất. Bà Thị là một trong số người dân đã trải nghiệm sự thuận tiện này, khi đến làm thủ tục tại Trung tâm đã được nhân viên sử dụng đất tiếp nhận hồ sơ của bà đã được tiếp nhận và có giấy hẹn. Thật sự rất nhanh chóng và tiện lợi, đúng như bà kỳ vọng”. Bà Thu chia sẻ.

Mô hình chính quyền hai cấp đang đưa chính quyền cơ sở lại gần người dân. Sự thay đổi này không chỉ mang lại tiện ích cho người dân mà còn đặt ra những yêu cầu cao hơn đối với đội ngũ cán bộ địa phương.

Từng có nhiều năm làm Chánh Văn phòng Huyện ủy Lâm Bình sau khi sáp nhập, anh Trương Văn Quang được điều động và chỉ định làm Chủ tịch UBND xã Lâm Bình. Đồng chí Trương Văn Quang chia sẻ: “Xã Lâm Bình được hợp nhất xã Xuân Lập, Phúc Yên và thị trấn Lăng Can, có diện tích khá lớn là 327,65 km²; dân số: 6.999 người. Các lĩnh vực thuộc thẩm quyền

của UBND cấp xã mới hiện nay rất nhiều và rất mới, trong đó có những lĩnh vực khá nhạy cảm như: quản lý đất đai, khoáng sản, xây dựng. Vì vậy, khi được giao nhiệm vụ mới, tôi phải tìm hiểu rất kỹ các quy định của pháp luật về các lĩnh vực, nhất là không được để tình trạng buông lỏng quản lý, dẫn đến sai phạm”.

Bên cạnh đó, vai trò của Hội đồng nhân dân (HDND) cấp xã cũng được tăng cường rõ rệt. Đồng chí Thèn Văn Quân, Chủ tịch HDND xã Đồng Tâm chia sẻ, giờ đây HDND xã quyết định hầu hết các vấn đề hệ trọng của địa phương. Từ việc xây dựng, phê duyệt quy hoạch phát triển kinh tế - xã hội, quyết định dự toán, phân bổ và phê chuẩn quyết toán ngân sách, thông qua chính sách hỗ trợ nông nghiệp, bảo vệ môi trường, chăm lo giáo dục, y tế, văn hóa, cho tới những quyết sách về an ninh quốc phòng địa bàn. Quyền nhiều hơn, trách nhiệm lớn hơn, yêu cầu cán bộ phải nhanh chóng thích nghi, nỗ lực chuyên môn để hoàn thành nhiệm vụ.

NHỮNG “NÚT THẮT” CẦN THẢO GIÕ

Sau hai tuần vận hành, nhiều cán bộ cấp xã đã cảm nhận rõ áp lực khi tiếp nhận một lượng lớn nhiệm vụ mới. Điều này đòi hỏi cán bộ xã phải vừa làm vừa nghiên cứu, học hỏi các quy định, nghị định, thông tư mới được ban hành liên tục.

Chị Phạm Thị Nguyệt, chuyên viên Trung tâm Phục vụ hành chính công phường Hà Giang 2 chia sẻ: “Có rất nhiều văn bản mới, chúng tôi phải dành thời gian ngoài giờ làm để đọc và tìm hiểu. Việc này khiến quá trình xử lý công việc đôi khi chưa được trơn tru như mong

muốn. Chúng tôi luôn nỗ lực để hoàn thành công việc, đảm bảo việc tiếp nhận, chỉ trả hồ sơ, thủ tục hành chính nhanh chóng cho người dân và doanh nghiệp”.

Nói về khó khăn ban đầu, chị Hoàng Thị Thùy, chuyên viên Ủy ban MTTQ xã Lục Hành chia sẻ: “Có khá nhiều quy định, nghị định, thông tư mới được ban hành. Chúng tôi vừa làm vừa phải nghiên cứu, học hỏi nên thời gian đầu vận hành vẫn còn khó khăn”. Đây cũng là ý kiến chung của nhiều cán bộ ở các xã khi tiếp cận với mô hình chính quyền mới.

Hành trình chuyển đổi số, mặc dù là xu thế tất yếu, cũng đang gặp phải nhiều “điểm nghẽn” khi thực hiện thủ tục hành chính trên Cổng Dịch vụ công Quốc gia. Nhiều thủ tục còn phức tạp, các mục trên Cổng Dịch vụ công đôi khi khó hiểu, khiến người dân, đặc biệt là những người lớn tuổi vẫn chọn nộp hồ sơ trực tiếp. Bà Trần Thị Hoa, thôn 5 Quý Quân, xã Lục Hành cho biết: “Tôi đã cố gắng nộp hồ sơ trực tuyến, nhưng thấy nhiều mục chưa hiểu rõ. Cán bộ xã một lúc phải hướng dẫn nhiều người, khá là vất vả”.

Thêm vào đó, việc kiện toàn Tổ công nghệ số cộng đồng ở nhiều nơi còn chậm, dẫn đến thiếu cán bộ hướng dẫn người dân thực hiện các dịch vụ công trực tuyến. Trình độ kỹ năng số của một bộ phận cán bộ xã còn yếu cũng là một rào cản lớn, khiến họ chưa thể đáp ứng yêu cầu của công cuộc chuyển đổi số. Chia sẻ về vấn đề này, chị Lương Thu Hiền, cán bộ Văn phòng UBND xã Tân Trào cho biết: “Nhiều cán bộ còn gặp khó khăn khi sử dụng các phần mềm chuyên dụng hay thao tác trên Cổng Dịch vụ công. Dù

Lớn, hiệm lớn

■ GIANG LAM

Cán bộ, công chức phường Hà Giang 2 trao đổi chuyên môn, nghiệp vụ.

Cán bộ Đoàn TNCS HCM xã Lục Hành thường xuyên đi cơ sở hướng dẫn người dân chuyển đổi số.

đã được tập huấn, nhưng thực tế áp dụng vào công việc hàng ngày vẫn còn lúng túng, ảnh hưởng đến tốc độ xử lý và chất lượng dịch vụ công trực tuyến cho người dân. Chưa kể đến vấn đề một số người dân chưa đăng ký và kích hoạt định danh điện tử mức 2 khiến quá trình giải quyết hồ sơ gặp khó khăn".

Một khó khăn nữa đang hiện hữu là tình trạng thiếu thôn trụ sở làm việc và cơ sở vật chất ở nhiều địa phương sau sáp nhập. Điển hình như tại xã Hùng Lợi, được sáp nhập từ xã Hùng Lợi cũ và xã Trung Minh. Hiện nay, trụ sở làm việc được đặt tại Hùng Lợi với hơn 60 cán bộ, dẫn đến tình trạng quá tải và thiếu không gian làm việc. Tương tự như xã Sơn Vĩ cũng đang phải đối mặt với thách thức tương tự. Nguyên nhân chính là do khoảng cách địa lý giữa các trụ sở xã cũ quá xa, không thể tận dụng hiệu quả cơ sở vật chất hiện có, gây khó

khăn cho việc bố trí chỗ làm việc và sinh hoạt cho cán bộ.

CÁN BỘ PHẢI TỰ NÂNG TẦM

Những ngày này, chị Hoàng Thị Thùy, chuyên viên Ủy ban Mặt trận Tổ quốc xã Lục Hành, khá bận rộn với khối lượng công việc của mình. Song hành thực hiện nhiệm vụ được giao tại cơ quan, chị chủ động dành thời gian nghiên cứu tài liệu, tham gia các khóa học online về AI, về chuyển đổi số để phục vụ công việc được tốt hơn. Chị Thùy chia sẻ: "Trước đây em là Bí thư Đoàn xã Quý Quân. Hiện nay em là chuyên viên phụ trách công tác Đoàn TNCS Hồ Chí Minh xã Lục Hành. Lục Hành sáp nhập từ 3 xã: Quý Quân, Lục Hành, Chiêu Yên. Công tác Đoàn tại xã hiện có 2 cán bộ đảm nhiệm, khối lượng công việc nhiều hơn, trách nhiệm lớn hơn thế nên mình

DIỄN ĐÀN

Tư duy phải đổi mới

■ DUƠNG CẨM

TUY chính quyền cấp xã mới chính thức được vận hành song đội ngũ cán bộ cấp xã đã nhanh chóng thích nghi với công tác lãnh đạo, điều hành. Nhiều nơi, cán bộ xã đã bắt tay ngay vào công tác chỉ đạo đổi mới tiếp nhận và giải quyết thủ tục hành chính của người dân, nhất là tại Trung tâm Phục vụ hành chính công; quyết liệt chỉ đạo giải quyết các vướng mắc còn tồn đọng về đất đai, giải phóng mặt bằng... Có nơi, cán bộ xã đã chủ động xuống cơ sở, bám nắm tình hình địa bàn và trong Nhân dân. Điều này bước đầu khẳng định đội ngũ cán bộ cấp xã đã mang đến một khí thế mới cho bộ máy chính quyền cấp xã sau sắp xếp.

Đảm bảo bộ máy chính quyền cấp xã tinh gọn, hoạt động hiệu lực, hiệu quả, hiệu năng và phục vụ Nhân dân tốt hơn, đội ngũ cán bộ cấp xã được lựa chọn kỹ lưỡng, dựa trên phẩm chất đạo đức, năng lực và uy tín. Nhiều cán bộ lãnh đạo, người đứng đầu cấp ủy, chính quyền cấp xã là cán bộ từ tỉnh, huyện chuyển về. Lâu nay có quan điểm cho rằng, cán bộ cấp xã là những người gần Dân, sát Dân nhất. Vì vậy, cũng đã có những băn khoăn trong Nhân dân khi cán bộ cấp tỉnh, cấp huyện chuyển về cấp xã. Đó là băn khoăn liệu cán bộ cấp tỉnh, cấp huyện trước đây đã quen với tác phong làm việc của cấp tham mưu chủ trương, chính sách, quen với góc nhìn "vĩ mô", liệu khi về cấp xã có thực sự gần Dân, sát Dân. Câu trả lời dần dần được giải đáp bởi ngay sau khi vận hành mô hình chính quyền 2 cấp, cán bộ cấp xã đã dần thân, sẵn sàng đổi mới tư duy để thực hiện tạo bộ máy chính quyền tinh gọn, hiệu quả.

Tuy nhiên, trong quá trình vận hành chính quyền cấp xã, cán bộ cấp xã sẽ gặp không ít khó khăn, thách thức. Những khó khăn này được xem như "lửa thử vàng", đòi hỏi mỗi cán bộ cấp xã phải tự đổi mới chính mình, mà bắt đầu từ đổi mới trong tư duy. Thách thức lớn nhất không phải thay đổi vị trí công tác mà ở việc thay đổi tư duy để thực sự chạm được đến những vấn đề dân mong, dân cần. Cán bộ cấp xã phải nhận thức đúng vị trí, vai trò, chức năng của mình trong bộ máy chính quyền mới, từ đó thay đổi tác phong làm việc từ hành chính, làm việc theo lối mòn sang sát thực tế, gần Dân.

phải tự học hỏi để đáp ứng nhu cầu công việc".

Trong bối cảnh thay đổi nhanh chóng, việc tự học, tự nghiên cứu, và tự nâng tầm chuyên môn là yêu cầu bắt buộc. Thời gian qua, anh Lưu Văn Thắng, cán bộ Văn phòng UBND xã Pà Vây Sù đã dành nhiều thời gian để nghiên cứu các quy định mới về quản lý tài chính cấp xã. Anh khẳng định: "Chúng tôi không thể chờ đợi các lớp tập huấn. Mọi người đều phải chủ động tìm hiểu, trau dồi kiến thức mới để đáp ứng được yêu cầu công việc. Sự thay đổi này đòi hỏi mỗi cán bộ phải là một "tấm gương" về tinh thần học hỏi".

Song song với sự tự nỗ lực, việc tổ chức các lớp tập huấn, đào tạo nâng cao năng lực cho cán bộ là vô cùng cần thiết. Đồng chí Đỗ Anh Tuấn, Giám đốc Sở Nội vụ cho biết: "Chúng tôi đang xây dựng kế hoạch tập huấn chi tiết, bám sát nhu cầu thực tiễn của từng nhóm đối tượng cán bộ. Các lớp học này sẽ giúp cán bộ cập nhật kiến thức, nâng cao nghiệp vụ, và giải quyết những vướng mắc phát sinh trong quá trình công tác".

Để giải quyết "điểm nghẽn" trong chuyển đổi số, việc kiện toàn Tổ công nghệ số tại cộng đồng là nhiệm vụ cấp bách. Các thành viên của tổ cần được tập huấn kỹ lưỡng để có đủ năng lực hướng dẫn người dân thực hiện dịch vụ công trực tuyến một cách dễ dàng và thuận tiện. Đồng chí Ma Công Khâm, Chủ tịch UBND xã Thượng Lâm cho biết: "Chúng tôi đã yêu cầu mỗi cán

bộ phải nắm vững các kỹ năng số cơ bản. Đây là xu thế tất yếu và là yêu cầu bắt buộc để phục vụ người dân trong thời đại số".

Hiện nay, nhiều địa phương trên cả nước như Phú Thọ, Ninh Bình, hay TP. Hồ Chí Minh đã chủ động điều chỉnh giờ làm việc hành chính đối với cán bộ, công chức, viên chức và người lao động để phù hợp hơn với điều kiện thực tiễn. So với giờ làm việc hiện tại ở Tuyên Quang, việc điều chỉnh này sẽ giúp cán bộ bắt đầu buổi sáng muộn hơn 30 phút và kết thúc buổi chiều sớm hơn 30 phút.

Đồng chí Đỗ Anh Tuấn, Giám đốc Sở Nội vụ cho biết thêm: "Trước những khó khăn thực tế về quãng đường di chuyển và sắp xếp cuộc sống của đội ngũ cán bộ cấp xã sau sáp nhập, tỉnh Tuyên Quang đang cân nhắc giải pháp điều chỉnh giờ làm hành chính, học tập kinh nghiệm từ các địa phương khác. Đây được xem là một thay đổi linh hoạt, có thể tạo điều kiện thuận lợi hơn cho cán bộ, nâng cao hiệu quả làm việc chung".

Chuyển đổi mô hình chính quyền hai cấp tại Tuyên Quang là một bước tiến mang nhiều kỳ vọng về một nền hành chính tinh gọn, hiệu quả và gần dân hơn. Dù chặng đường phía trước còn không ít khó khăn và thách thức, nhưng đây cũng là động lực mạnh mẽ để mỗi cán bộ tự ý thức, nỗ lực nâng cao năng lực bản thân. Mỗi cán bộ thực sự "giỏi" trong "xã lớn" sẽ góp phần xây dựng một chính quyền cơ sở vững mạnh, hiện đại.

Chú thích ảnh bìa: Đồng chí Thượng tướng Trịnh Văn Quyết và các đồng chí trong đoàn công tác của Bộ Chính trị; lãnh đạo tỉnh kiểm tra vận hành Trung tâm Phục vụ hành chính công phường Nông Tiến.

GẶP GỖ CUỐI TUẦN

Phóng viên: Thưa ông, sau khi hợp nhất hai tỉnh, chính quyền mới vận hành theo mô hình 2 cấp: cấp tỉnh và cấp xã. Theo ông, điều này đặt ra yêu cầu gì mới đối với đội ngũ cán bộ xã?

ThS Phạm Văn Phong: Tỉnh Tuyên Quang mới sau khi sáp nhập hiện có 124 đơn vị hành chính cấp xã, bao gồm 117 xã và 7 phường. Vai trò của cấp xã trở nên đặc biệt quan trọng vì đây là cấp hành chính cơ sở duy nhất trực tiếp tiếp xúc và phục vụ người dân. Điều này đặt lên vai đội ngũ cán bộ cấp xã nhiều yêu cầu rất mới, vừa rộng, vừa sâu, vừa mang tính chuyên môn hóa cao.

Trong bối cảnh đó, đội ngũ cán bộ cấp xã cần phải nâng cao năng lực quản trị địa phương, đảm đương vai trò “cầu nối” giữa chính quyền tỉnh và Nhân dân. Do khối lượng công việc gia tăng đòi hỏi cán bộ phải có trách nhiệm quản lý đa lĩnh vực. Đồng thời, đội ngũ cán bộ cần phải tăng cường tính chuyên nghiệp, hiệu quả và hiện đại hóa công vụ. Có khả năng vận hành bộ máy tinh gọn, phối hợp linh hoạt với các ban, sở, ngành cấp tỉnh.

Đội ngũ cán bộ xã cần nâng cao năng lực tổ chức, lãnh đạo phát triển kinh tế - xã hội ở cơ sở. Đội ngũ cán bộ xã phải là những người có tư duy chiến lược, tầm nhìn phát triển địa phương, biết khai thác tiềm năng, lợi thế sau hợp nhất. Từ đó góp phần thúc đẩy phát triển sản xuất, chuyển dịch cơ cấu kinh tế, xây dựng nông thôn mới, bảo vệ môi trường, giữ gìn bản sắc văn hóa địa phương.

Phóng viên: Cán bộ xã hiện nay thường kiêm nhiệm nhiều mảng, trong khi yêu cầu công việc ngày càng chuyên sâu. Theo ông, đâu là những “lỗ hổng” về năng lực cần được lấp đầy?

ThS Phạm Văn Phong: Hiện nay, trong bối cảnh tinh gọn bộ máy và sáp nhập đơn vị hành chính, cán bộ cấp xã thường kiêm nhiệm nhiều lĩnh vực trong khi công việc ngày càng yêu cầu tính chuyên môn, chiều sâu và

Nâng cao năng lực quản trị địa phương

Chính quyền cấp xã đang trở thành “mắt xích” then chốt trong bộ máy hai cấp sau hợp nhất Tuyên Quang - Hà Giang. Khi bộ máy tinh gọn, nhiệm vụ tăng lên, yêu cầu về năng lực, kỹ năng và thái độ phục vụ của cán bộ xã càng trở nên cấp thiết. Là người nghiên cứu và đào tạo cán bộ cơ sở, ThS Phạm Văn Phong (trong ảnh) Học viện Chính trị - Bộ Quốc phòng chia sẻ góc nhìn thẳng thắn về những tồn tại và kiến nghị giải pháp về công tác cán bộ để góp phần xây dựng một nền hành chính gần dân, hiệu quả, hiện đại ngay từ cấp xã.

hiệu quả cao. Điều này bộc lộ nhiều “lỗ hổng” về năng lực mà nếu không sớm được lấp đầy, sẽ ảnh hưởng trực tiếp đến hiệu lực, hiệu quả quản trị ở cơ sở. Dưới đây là một số lỗ hổng phổ biến:

Thứ nhất, lỗ hổng về năng lực chuyên môn sâu. Nhiều cán bộ xã kiêm nhiệm trái chuyên môn đào tạo (ví dụ: cán bộ văn hóa - xã hội kiêm cả lĩnh vực giáo dục, y tế, dân số; cán bộ địa chính kiêm xây dựng...). Nhiều cán bộ thiếu kiến thức chuyên sâu, nghiệp vụ bài bản trong các lĩnh vực như quy hoạch, đất đai, tài chính - kế toán, xây dựng cơ bản, lao động - thương binh và xã hội... Từ đó dẫn đến việc giải quyết công việc không tránh khỏi lúng túng, chậm trễ, sai sót, nhất là trong các thủ tục hành chính phức tạp.

Thứ hai, lỗ hổng về năng lực công nghệ, chuyển đổi số. Một bộ phận cán bộ còn hạn chế kỹ năng sử dụng công nghệ thông tin, đặc biệt là các phần mềm chuyên dụng về quản lý dân cư, đất đai, tài chính, văn bản điện tử...

Thứ ba, lỗ hổng về năng lực quản lý đa ngành. Khi kiêm nhiệm nhiều mảng, cán bộ xã sẽ gặp khó khăn tổ chức, phân phối thời gian, phối hợp xử lý công việc. Đặc biệt, khi thiếu sự hỗ trợ chuyên môn từ cấp huyện,

năng lực quản lý toàn diện lại càng bị thách thức.

Bên cạnh đó là lỗ hổng về kỹ năng mềm và công tác dân vận, về tư duy đổi mới, về năng lực xây dựng, triển khai và giám sát chính sách... Điều đó đòi hỏi cần đào tạo, bồi dưỡng lại theo hướng chuyên sâu và sát thực tiễn, ưu tiên lĩnh vực cán bộ đang kiêm nhiệm. Cần bố trí cán bộ phù hợp chuyên môn, giảm tối đa kiêm nhiệm trái ngành hoặc chồng chéo. Bên cạnh đó, tăng cường bồi dưỡng kỹ năng mềm, công nghệ, chuyển đổi số và tư duy hành chính phục vụ. Đồng thời, hoàn thiện cơ chế đánh giá cán bộ theo sản phẩm công việc cụ thể, hiệu quả, thực chất, từ đó dần sàng lọc những cán bộ không đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ.

Phóng viên: Nhiều ý kiến cho rằng: Muốn chính quyền cấp xã mạnh thì phải đầu tư vào con người trước tiên. Vậy quan điểm của ông về vấn đề này như thế nào?

ThS Phạm Văn Phong: Theo tôi, trong bối cảnh hiện nay, việc đầu tư vào con người ở cấp xã nên bắt đầu theo trình tự ưu tiên như sau:

Tuyển dụng - khâu “đầu vào” quyết định chất lượng cán bộ lâu dài. Tuyển dụng đúng người, đúng việc, đúng

chuyên môn là nền tảng đầu tiên. Đào tạo là khâu “nâng cấp” để cán bộ làm việc hiệu quả. Tiếp đó là, cơ chế đãi ngộ - khâu “giữ chân và tạo động lực” cho cán bộ.

Trong ba yếu tố: tuyển dụng, đào tạo và đãi ngộ, thì tuyển dụng là khâu khởi đầu, đào tạo là khâu nâng tầm, còn đãi ngộ là khâu giữ chân. Nếu phải chọn “bắt đầu từ đâu”, thì theo tôi nên bắt đầu từ tuyển dụng, vì “tuyển đúng người” mới có cơ sở để đào tạo tốt và đãi ngộ hợp lý. Nhưng để chính quyền cấp xã thật sự mạnh, ba yếu tố này phải đồng bộ và liên thông, không thể xem nhẹ yếu tố nào.

Phóng viên: Có một thực tế là người dân đôi khi e ngại tiếp cận chính quyền cấp xã vì thủ tục rườm rà, thái độ chưa niềm nở. Theo ông, thay đổi thái độ cán bộ nên bắt đầu từ đâu?

Đây là một thực tế rất đáng quan tâm và cũng là “nút thắt” trong quá trình xây dựng chính quyền thân thiện, phục vụ Nhân dân. Để thay đổi thái độ cán bộ, theo tôi, cần đồng thời tác động tới 3 yếu tố: nhận thức - kỹ năng - cơ chế giám sát, nhưng thứ tự ưu tiên bắt đầu từ nhận thức.

Nhận thức là “gốc rễ” của hành vi. Thái độ phục vụ người dân không xuất phát

từ kỹ năng, mà từ cách cán bộ “nhìn” vai trò của mình trong mối quan hệ với Nhân dân. Nhiều cán bộ cấp xã vẫn chưa thật sự xem mình là người “đầy tớ”, “công bộc” của Nhân dân. Do đó, việc giáo dục đạo đức công vụ, trách nhiệm công chức, tinh thần liêm chính và thái độ phục vụ cần được lồng ghép thường xuyên trong sinh hoạt chi bộ, hội nghị chuyên đề, tập huấn.

Có nhận thức đúng chưa đủ, cán bộ cần có kỹ năng giao tiếp hành chính, ứng xử trong xử lý công vụ, tiếp nhận và giải quyết kiến nghị của người dân, doanh nghiệp. Do đó, cần tập huấn chuyên đề về văn hóa công vụ, ứng xử, kỹ năng tiếp công dân, kỹ năng giải thích quy định pháp luật, kỹ năng lắng nghe - phản hồi - xử lý khiếu nại. Khuyến khích xây dựng bộ quy tắc ứng xử trong công sở cấp xã, gắn với khẩu hiệu hành động như “4 xin - 4 luôn” (xin chào, xin lỗi, xin cảm ơn, xin phép; luôn mỉm cười, luôn nhẹ nhàng, luôn lắng nghe, luôn giúp đỡ), “nụ cười công sở”...

Cơ chế giám sát là công cụ kiểm soát và điều chỉnh hành vi công vụ, nhất là với những cán bộ có thái độ thiếu chuẩn mực. Do đó, cần xây dựng cơ chế tiếp nhận phản ánh của người dân một cách thuận tiện, ẩn danh nếu cần (hòm thư góp ý, đường dây nóng, online...). Thực hiện đánh giá cán bộ qua ý kiến của người dân, đặc biệt với những cán bộ ở Bộ phận Một cửa, tiếp dân thường xuyên. Gắn kết quả chấp hành đạo đức công vụ với đánh giá, khen thưởng, luân chuyển, bổ nhiệm, tránh hình thức. Phát huy vai trò giám sát của HĐND, Mặt trận Tổ quốc Việt Nam, các tổ chức chính trị - xã hội, các phương tiện thông tin đại chúng và Nhân dân.

Tóm lại, ba yếu tố nhận thức - kỹ năng - giám sát là kiềng ba chân, thiếu một chân thì không thể vững. Tuy nhiên, thứ tự khởi động vẫn nên bắt đầu từ “nhận thức”, lan tỏa bằng “kỹ năng”, và củng cố bằng “giám sát”.

Xin trân trọng cảm ơn ông.

Thực hiện: CHÚC HUỖN

ĐẤT VÀ NGƯỜI TUYÊN QUANG

Bắc Mê

Vẻ đẹp bên dòng Gâm

■ HOÀNG TUYẾN

Sau khi thực hiện chính quyền hai cấp, xã Bắc Mê được thành lập trên cơ sở sáp nhập 3 đơn vị hành chính, gồm: xã Yên Phong, Lạc Nông và thị trấn Yên Phú. Nằm ở nơi địa đầu Tổ quốc, Bắc Mê mang trong mình vẻ đẹp trầm mặc, hoang sơ của núi rừng và chứa đựng những dấu ấn lịch sử hào hùng của một vùng đất kiên cường trong kháng chiến cứu nước. Nơi đây có dòng sông Gâm hiền hòa, uốn lượn như dải lụa xanh vắt ngang núi rừng, vừa là nguồn sống của người dân, vừa là chứng nhân lịch sử, gắn bó mật thiết với những bước chuyển mình của vùng đất giàu tiềm năng.

Đoàn viên thanh niên và các Cựu chiến binh tham quan Khu Di tích Lịch sử - Văn hóa Cầm Bắc Mê.

HÒA QUYÊN THIÊN NHIÊN VÀ KÝ ỨC LỊCH SỬ

Xã Bắc Mê là một trong những xã miền núi mang vẻ đẹp hoang sơ, mộc mạc, chưa thực sự được “đánh thức” hoàn toàn bởi du lịch. Nơi đây có núi cao, rừng già, thung lũng thơ mộng và đặc biệt là dòng sông Gâm - con sông lịch sử gắn liền với sinh hoạt, đời sống, văn hóa và cả ký ức trong những cuộc kháng chiến cứu nước của người dân địa phương. Dòng sông Gâm chảy qua Bắc Mê với vẻ dịu dàng, xanh thẳm quanh năm. Khi đi trên thuyền, du khách có thể cảm nhận được vẻ đẹp lặng lẽ mà đầy quyến rũ của núi rừng. Những đoạn sông uốn lượn mềm mại giữa những dãy núi đá vôi, tạo nên khung cảnh như một bức tranh thủy mặc. Vào mùa nước cạn, những bãi đất bồi chứa nhiều phù sa được người dân tận dụng trồng ngô để nâng cao thu nhập đã mở ra không gian một màu xanh mướt tạo nên khung cảnh yên bình hiếm có trong cuộc sống hiện đại.

Nếu sông Gâm được ví như dải lụa xanh mát lành của thiên nhiên thì cũng chính con sông này cũng là nhân chứng lịch sử

cho nhiều giai đoạn thăng trầm, từ thời kỳ kháng chiến chống Pháp đến chống Mỹ. Bắc Mê từng là vùng căn cứ cách mạng, nơi đặt trạm giao liên, là tuyến hành lang quan trọng nối vùng căn cứ địa với các chiến khu. Nhiều khu vực bến sông từng là nơi dừng chân của những chuyến đò chèo cán bộ cách mạng qua sông, là nơi tiếp nhận hàng hóa, lương thực phục vụ kháng chiến.

Theo dòng lịch sử, xã Bắc Mê là “địa chỉ đỏ” với Khu Di tích Lịch sử - Văn hóa Cầm Bắc Mê được Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch cấp Bằng công nhận Di tích lịch sử văn hóa cấp quốc gia năm 1992. Nơi đây do thực dân Pháp xây dựng vào những năm đầu thế kỷ XX với 3 khu vực gồm: Trung tâm Cầm, khu vực nhà Bang tá và khu vực kho muối, đây chính là bằng chứng ghi dấu thời kỳ kháng chiến chống thực dân Pháp, nơi giam cầm nhiều chiến sĩ cách mạng, là trường học cách mạng với nhiều tấm gương bất khuất về ý chí kiên cường, lạc quan, sức chiến đấu bền bỉ của những người cộng sản trong nhà tù của chế độ thực dân, đế quốc. Cùng với đó, xã Bắc Mê còn mang dấu tích lịch sử chùa Ba Tự, thôn Bó Củng, sau

khi được các ngành chức năng khảo sát, sưu tầm tìm thấy 173 hiện vật, trong đó: thời nhà Trần có 156 hiện vật gồm gạch, ngói, trang trí kiến trúc, mảnh tháp, gốm men, sành mịn, sành thô; thời Lê Sơ có 8 hiện vật là gốm men trắng vẽ lam và men trắng; thời Lê Trung Hưng có 3 hiện vật là gốm trắng; thời Nguyễn có 3 hiện vật gạch bìa. Quá trình khai quật di tích các ngành chức năng phát hiện 12.456 hiện vật có niên đại từ thời Lý đến thời Nguyễn.

HƯỚNG ĐẾN PHÁT TRIỂN DU LỊCH BỀN VỮNG

Bắc Mê là ngôi nhà chung lưu giữ phong tục, tập quán độc đáo; các lễ hội truyền thống như lễ hội Lồng Tồng, lễ Cấp sắc của người Dao, lễ hội Cầu mưa... cùng nhiều làn điệu dân ca, dân vũ mang đậm văn hóa truyền thống của đồng bào các dân tộc bản địa.

Bên dòng sông Gâm, những bản Tày hiện lên với mái nhà sàn

thấp thoáng dưới tán rừng, tiếng hát Then ngân vang trong đêm lễ hội, tiếng đàn Tính chập rây, ẩm áp hòa trong làn sương mờ sớm mai...

Đồng chí Phạm Thị Hồng Yên, Bí thư Đảng ủy, Chủ tịch

HĐND xã Bắc Mê cho biết: nhận thức được tiềm năng to lớn từ thiên nhiên và lịch sử, Đảng ủy xã Bắc Mê từng bước triển khai các chương trình phát triển du lịch sinh thái, du lịch cộng đồng gắn với bảo tồn bản sắc văn hóa dân tộc. Phát triển du lịch trải nghiệm, khám phá hang động, đi thuyền trên sông Gâm. Đặc biệt, tuyến du lịch sinh thái “Hành trình trên sông Gâm” đang được Đảng bộ xã và các ngành liên quan đầu tư phát triển; tuyến du lịch này không chỉ mang lại giá trị kinh tế mà còn góp phần quảng bá hình ảnh vùng đất hội tụ vẻ đẹp thiên nhiên và lịch sử đến với bạn bè gần xa. Đồng thời, đẩy mạnh việc gìn giữ và phát huy giá trị các di tích lịch sử, khuyến khích người dân bảo tồn các nét văn hóa truyền thống của dân tộc... Đây không chỉ là cách để gìn giữ hồn cốt quê hương, mà còn là cơ sở để xã Bắc Mê phát triển du lịch bền vững theo hướng gắn văn hóa với tạo sinh kế cho người dân ■

GIẢI THOẠI

Dinh thự họ Vương

NGƯỜI xưa kể rằng, Vua Mèo - Vương Chính Đức từng nằm mộng thấy một con rồng đá từ trời bay xuống thung lũng Sà Phìn. Rồng cuộn mình giữa núi, đầu tựa vào khe suối mát, đuôi vắt qua rừng sa mạc. Thức dậy, ông cho mời thầy địa lý khắp nơi về xem đất. Quả đúng chỗ ấy “long ẩn hổ phục”, tụ khí linh thiêng. Tin vào điềm lành, ông chọn nơi rồng nằm xây dinh thự họ Vương - một công trình độc đáo bậc nhất vùng cao lúc bấy giờ. Dinh xây mất gần một thập kỷ, bằng đá xanh, gỗ sa mộc quý và bàn tay khéo léo của thợ từ Nam Định, Tuyên Quang, Yên Bái...

Từ đó, vùng Sà Phìn trở nên trù phú, họ Vương được Nhân dân tôn kính, vừa là chỗ dựa chống giặc, vừa chăm lo đời sống dân bản. Người ta tin, rồng núi vẫn nằm yên nơi đó, giữ cho mảnh đất này bình yên qua bao dòng lịch sử.

Ngày nay, dinh thự họ Vương không chỉ là Di tích lịch sử mà còn là biểu tượng của trí tuệ, bản lĩnh người Mông và khát vọng vươn lên giữa miền đá cằn khô.

HÀI YẾN (Sưu tầm)

Chàng trai Ngô Sỹ Ngọc, nghệ danh A Páo, chủ quán cà-phê nhỏ trên đỉnh đèo Mã Pì Lèng đã ghi dấu ấn đậm nét trong lòng du khách và người dân địa phương khi hóa thân làm một chàng trai dân tộc Mông, hát để lan tỏa vẻ đẹp của Cao nguyên đá Đồng Văn. Tiếng sáo, lời ca của A Páo đậm chất người vùng cao, khiến rất nhiều du khách đã tìm đến trải nghiệm và khám phá, góp phần nâng tầm du lịch địa phương.

Hành trình hóa “trai bản” của chàng trai xứ Nghệ

Sau khi tốt nghiệp Trường Cao đẳng Văn hóa nghệ thuật Việt Bắc, chàng trai trẻ xứ Nghệ Ngô Sỹ Ngọc bén duyên với mảnh đất đầu đẩu cực Bắc Tổ quốc. Nhiều năm gần đó đã khiến anh “say” văn hóa, con người và mảnh đất nơi đây. Từ đó có những ý tưởng độc đáo, bắt đầu cho hành trình trở thành “trai bản” của mình.

Anh tâm sự: “Trước đây, mỗi dịp được tham gia các sự kiện âm nhạc hay chương trình nghệ thuật tại địa phương, gặp gỡ các nghệ sỹ, tôi thấy nhiều người thường mặc trang phục của đồng bào các dân tộc. Khi thì của người Mông, lúc của người Lô Lô, hoặc người Tày. Bản thân tôi cũng vô cùng yêu thích trang phục của các chàng trai Mông, bởi nó không màu mè, không có nhiều hoa văn, họa tiết, chỉ có màu xanh tím than hoặc xám như màu đá núi tại mèo. Thường xuyên đi vào các thôn, bản nên tôi cũng tự đặt cho mình cái tên A Páo cho gần gũi với người dân”.

Sau này, Nghệ sỹ A Páo mở quán cà-phê nhỏ trên đỉnh đèo Mã Pì Lèng để thổi sáo, hát cho du khách dừng chân nghe. Anh vẫn giữ thói quen mặc bộ quần áo của đồng bào dân tộc Mông và điều đó đã gây ấn tượng, khiến du khách vô cùng yêu thích. Khách đến cũng đông hơn, họ bắt đầu ngồi

A Páo trong trang phục chàng trai Mông hát trên đỉnh Mã Pì Lèng.

nghe anh hát, quay video, chụp ảnh và cùng anh tập thổi sáo, múa khèn. Khi đó, anh thật sự sống như một người dân bản địa, thổi các bài sáo, hát các bài hát của người vùng cao. Tất cả các tiết mục biểu diễn hàng ngày, những khoảnh khắc đáng nhớ của du khách anh đều ghi hình lại và đăng lên kênh YouTube cá nhân và được sự đón nhận tích cực từ khán giả, du khách thập phương. Cũng từ đó, cái tên A Páo trở thành nghệ danh theo anh trên suốt con đường làm nghệ sỹ chuyên nghiệp. Dần dần mọi người quên luôn cái tên Ngô Sỹ Ngọc, coi anh là A Páo, trai Mông chính hiệu.

Sứ giả du lịch của Cao nguyên đá Đồng Văn

Từ sự mộc mạc, giản dị cùng những nét riêng đã tạo nên hình ảnh một “nghệ sỹ” A Páo biểu diễn trên đỉnh Mã Pì Lèng đầy ấn tượng. Theo đánh giá từ đồng bào người nghe, người xem, có lẽ đất và con người vùng cao đã làm cho âm nhạc của A Páo có sự độc đáo, riêng biệt. Sáng tác của anh thấy được cảnh đời thường, cuộc sống các gia đình trong những bản làng xa xôi nên được đón nhận nồng nhiệt. Các ca khúc anh thể hiện bằng chất giọng khỏe khoắn toát

lên tinh thần lạc quan, yêu đời, giúp người nghe quên đi sự nhọc nhằn, vất vả của cuộc sống. Đặc biệt, các video ca nhạc của anh có nhiều cách làm hay, sáng tạo, vừa hiện đại lại mộc mạc, được khán giả vô cùng yêu thích. Có những video ca nhạc đạt hàng triệu lượt xem, góp phần lan tỏa hình ảnh về văn hóa, con người vùng Cao nguyên đá tới mọi miền Tổ quốc. Trong đó, có những sáng tác ghi dấu ấn trong lòng du khách như: “Về miền đá tìm em”; “Mù say say”; “Thết bạn”...

“Như một mối duyên lành, tôi gắn bó với vùng cao từ khi là chàng thanh niên mới lớn, đến nay, may mắn vì đã nhận được sự yêu thương của khán giả. Đối với tôi, người vùng cao luôn mộc mạc, chân chất, dễ mến; nhiều

người biết đến tôi với tên A Páo hát giữa đại ngàn núi đá. Người xem các video trên kênh của tôi đều bày tỏ mong muốn được đến địa điểm nơi tôi đứng hát một lần, được nghe tôi hát, được đắm chìm trong sự hùng vĩ của thiên nhiên nơi đây. Vì thế, khi hát, tôi thực sự hóa thân vào chàng trai Mông để thể hiện; qua đó gửi những thông điệp đẹp đến bạn bè trong nước và quốc tế, để họ cũng hiểu được con người nơi đây. Từ những bộ quần áo tôi mặc, ca khúc tôi thể hiện, tôi luôn mong muốn góp phần nhỏ bé để lan tỏa hình ảnh đất và người nơi biên cương cực Bắc Tổ quốc” - Nghệ sỹ A Páo chia sẻ.

Đến nay, với hơn 330 nghìn lượt theo dõi trên kênh Youtube cá nhân, A Páo - Ngô Sỹ Ngọc đã để lại ấn tượng sâu sắc cho du khách trong nước và quốc tế khi anh tận dụng âm nhạc, niềm đam mê nghệ thuật của mình để quảng bá du lịch. Hơn 3.000 video ca nhạc được anh đăng tải trên kênh Youtube của mình đã khiến du khách háo hức được tới đây để trải nghiệm.

Từng câu, chữ trong bài hát “Về miền đá tìm em” của A Páo như lời mời gọi da diết: “Cố thương nhau anh về, nơi miền cao nguyên đá. Em hóa đá chờ anh”; “Anh về cao nguyên đá, ôm đá xám tìm em”... Ở nơi bạt ngàn đá núi, có một người nghệ sỹ dùng tiếng hát của mình để “làm mềm” đi những sắc nhọn của đá tai mèo; tô vẽ những mảng màu tươi sáng làm rực rỡ lên cuộc sống đời thường của đồng bào bám bản giữ đất biên cương, không ngừng lan tỏa hình ảnh thiên nhiên, văn hóa, con người Cao nguyên đá Đồng Văn - địa đầu Tổ quốc.

A PÁO trên đỉnh Mã Pì Lèng

■ MY LY

A Páo cùng những khán giả nhí đáng yêu.

Sức hút từ Gia đình Haha

■ THỦY CHÂU

Ngày 6-6, chương trình truyền hình thực tế "Gia đình Haha - Những ngày trời bao la" chính thức được giới thiệu. Đây là dự án mới do YeaH1 sản xuất, tiếp nối loạt chương trình thực tế như Anh Trai Vượt Ngàn Chông Gai, Chị Đẹp Đạp Gió Rẽ Sóng và Tân Bình Toàn Năng.

Các diễn viên vào vai những nông dân thực thụ.

Gia đình Haha được Việt hóa từ format *HaHa Farmer* (Đài Hồ Nam, Trung Quốc), nhằm quảng bá bản sắc văn hóa Việt Nam, đời sống nông thôn và con người các vùng miền. Chương trình quy tụ 5 nghệ sĩ khác yêu mến, mỗi thành viên có những tính cách khác biệt nhưng lại hòa hợp, hứa hẹn tạo nên

một Gia đình Haha đầy ắp tiếng cười và những khoảnh khắc ngộ nghĩnh, bắt mắt: Jun Phạm (Anh cả - người có khả năng lãnh đạo, giải quyết tất cả mọi vấn đề khó khăn của gia đình); Rhymastic (Anh hai điềm đạm, luôn lắng nghe và đưa ra lời khuyên, cũng là thủ quỹ và "quản sự" vạch ra kế hoạch hoạt động

Chương trình quy tụ sự tham gia của dàn diễn viên nổi tiếng.

cho cả gia đình); Bùi Công Nam (Anh ba gốc miền quê, có nhiều cảm hứng sáng tác, đảm nhận vai trò ghi lại nhật ký âm nhạc); Ngọc Thanh Tâm (Em gái xông xáo, vốn là công chúa thành thị nhưng lại rất xốc vác, đảm nhận nhiệm vụ nấu ăn cho gia đình); và Duy Khánh (Em út nghịch ngợm, chuyên kết nối mọi người và khuấy động không khí).

Trong Gia đình Haha - Những ngày trời bao la, các nghệ sĩ sẽ "rũ bỏ" hình tượng quen thuộc, trở thành những người nông dân thực thụ, sinh sống và lao động cùng người dân địa phương tại các địa danh quen thuộc khắp Việt Nam, bắt đầu từ Bán Liên (Lào Cai) và Quảng Ngãi là 2 chặng hành trình khu vực miền Bắc và miền Trung. Các địa danh tiếp theo sẽ được nhà sản xuất hé lộ trong thời gian tới.

Ngoài 5 thành viên chính, chương trình còn có sự tham gia của nhiều khách mời đặc biệt như Minh Tuyết, Bùi Lan Hương, BB Trần... Ca khúc chủ đề *Những ngày trời bao la*, do Rhymastic và Bùi Công Nam sáng tác, cũng được giới thiệu tại sự kiện ra mắt. Tập đầu tiên của chương trình đã lên sóng lúc 20 giờ thứ Bảy ngày 14-6 trên VTV3 và được phát sóng đều đặn vào 20h thứ Bảy hàng tuần.

Tại mỗi chặng, các thành viên của Gia đình Haha sẽ lưu trú trong 7 ngày 6 đêm tại nhà của người dân bản địa, tự tay chăm sóc vườn tược, vật nuôi, tham gia các

công việc truyền thống như trồng trọt, thu hoạch, chăn nuôi, đánh bắt thủy hải sản, làm việc tại làng nghề, để đổi lấy nguyên liệu, lương thực và chi phí cho cuộc sống hàng ngày. Khách giả sẽ được chứng kiến những trải nghiệm "không trở lý" đầy chân thực, những thử thách bất ngờ và cả những bài học cuộc sống quý giá mà các nghệ sĩ chiêm nghiệm xuyên suốt hành trình. Hơn thế nữa, sự xuất hiện của các khách mời đặc biệt là những Anh tài, Chị đẹp như BB Trần, Minh Tuyết, Bùi Lan Hương cùng nhiều khách mời bí mật khác cũng sẽ mang đến nhiều bất ngờ thú vị cho hành trình đặc biệt này.

Chương trình phản ánh chân thực về đẹp lao động, tình làng nghĩa xóm và nét văn hóa truyền thống Việt. Chỉ đơn giản thôi, Gia đình Haha lại có những sức hút đáng kể. Gia đình Haha là show chứa lành, đem lại tiếng cười sáng khoái cho khán giả.

Các tập của Gia đình Haha nằm trong топ chương trình được xem nhiều nhất trên khung giờ vàng VTV3. Đến nay, tập 1 Gia đình Haha phát trên Youtube đạt 3,5 triệu lượt người xem, tập 2 đạt 2,3 triệu lượt, tập 3 đạt 1,1 triệu lượt người xem.

Gia đình Haha - Những ngày trời bao la đánh thức những khát khao được hòa mình vào thiên nhiên, trải nghiệm những gì thật khác biệt với dòng chảy ồn ào, bấu không khí ngột ngạt nơi đô thị■

MỖI TUẦN MỘT CUỐN SÁCH

Một góc nhìn về chiến tranh

CUỐN *The Mountains Sing* (Những Ngon núi biết hát) của Nguyễn Phan Quế Mai, cuốn sách không chỉ là một câu chuyện lịch sử mà còn là một bài ca của sự tha thứ, tình yêu thương và khát vọng hòa bình.

Ra mắt vào năm 2020, *The Mountains Sing* đã nhận được nhiều lời khen ngợi từ *The New York Times*, *NPR*, *The Guardian*, và lọt vào danh sách các giải thưởng văn học uy tín, trở thành một trong những tiểu thuyết nổi bật viết về Việt Nam bằng tiếng Anh.

Tại lễ trao giải, Nguyễn Phan Quế Mai xúc động gửi lời cảm ơn đến dịch giả Sarah Tardy, các giám khảo cũng như bạn đọc. Cô nói: "Pháp và Việt Nam có mối quan hệ lâu đời trong suốt chiều dài lịch sử. Tiểu thuyết của tôi đề cập đến lịch sử đó cũng như hậu quả chế độ cai trị của thực dân Pháp ở Việt Nam.

Điều này có ý nghĩa rất lớn đối với tôi, bởi vì bạn đang ủng hộ một cuốn sách theo quan điểm của người Việt, một cuốn sách phản kháng lại các phim Hollywood về Việt Nam, nơi người Việt thường không có cơ hội cất lên tiếng nói của mình. Phiếu bầu của bạn giúp cho

ánh, giàu nhạc điệu của Quế Mai, cuốn sách không chỉ là một câu chuyện lịch sử mà còn là một bài ca của sự tha thứ, tình yêu thương và khát vọng hòa bình.

Tại lễ trao giải, Nguyễn Phan Quế Mai xúc động gửi lời cảm ơn đến dịch giả Sarah Tardy, các giám khảo cũng như bạn đọc. Cô nói: "Pháp và Việt Nam có mối quan hệ lâu đời trong suốt chiều dài lịch sử. Tiểu thuyết của tôi đề cập đến lịch sử đó cũng như hậu quả chế độ cai trị của thực dân Pháp ở Việt Nam.

Điều này có ý nghĩa rất lớn đối với tôi, bởi vì bạn đang ủng hộ một cuốn sách theo quan điểm của người Việt, một cuốn sách phản kháng lại các phim Hollywood về Việt Nam, nơi người Việt thường không có cơ hội cất lên tiếng nói của mình. Phiếu bầu của bạn giúp cho

Cuốn sách nói về chiến tranh với những nỗi đau và sự tha thứ, (bìa sách bản tiếng Anh và bản tiếng Việt).

thế giới thấy rằng Việt Nam không phải là một cuộc chiến tranh. Chúng tôi là

một quốc gia có hơn bốn nghìn năm lịch sử và văn hóa"■

Quán cây đa

Truyện ngắn: Y NGUYỄN

NGÀY đầu tôi mới nhập cư về xóm núi, cần mua cái gì chi đồng nghiệp cùng phòng đều chỉ xuống quán “Cây Đa”. Đặt tên là quán nhưng thực ra là cửa hàng tạp hóa. Từ đầu đèn mắm muối kim chi bông băng vải vóc sách bút... đến những “hàng cao cấp” tưởng chỉ xuống phố mới tìm ra như đồng hồ, kính mắt, mũ giày (hàng hiệu); cả... rượu ngoại cũng có luôn, ghê chưa? Hai gian nhà trước/sau hàng hóa xếp tầng tầng lớp lớp, ken đặc từ nhà ngoài vào nhà trong khiến khách mua lần đầu chưa quen nhìn rối mắt. Lạ hơn nữa, quán to vật vờ mà chỉ độc một người trông nom, bán chác. Người đàn ông trạc ngũ tuần, tóc hoa râm, mặt mũi phong sương nhưng vẻ rất thạo việc.

Nhà: bộ dạng bề ngoài tuy “hầm hố” góc cạnh nhưng cư xử, nói năng lại mềm mỏng ôn hòa hết mức với “chủ thượng đế”, rất ra dáng dân kinh doanh! Còn nữa: phương thức kinh doanh cũng rất chính quy: hàng tốt hàng thường phân biệt rõ; hàng nào giá đó, dán nhãn cho khách tự do lựa chọn. Mua bán rành rẽ minh bạch: ghi chép giá cả từng món hàng lên giấy, cộng thành số tổng giao kèm với túi hàng như cái “hóa đơn” viết tay, còn ân cần dặn: về kiểm hàng thấy món nào đắt hoặc không ưng cứ đem đổi trả, đừng ngại...

Kiểu mua bán này, thật tình tôi chỉ mới chứng kiến họa hoàn nơi các shop lớn hoặc siêu thị dưới phố!

***

Cái quán kỳ lạ ấy hóa ra - chủ nhân nó còn lâu mới là dân mua bán chuyên nghiệp!

Chú Nghĩa, lính cựu về làng. Nghe nói thương binh; nhưng nhìn cái tướng tá manly nhanh nhẹn kia thật khó đoán nổi chú bị thương chỗ nào. Xã núi mới thành lập, quy tụ lưu dân đa phần gốc giang hồ tứ chiếng hoặc đi dân tự do rất ít biết về nhau. Nhà; lính tráng gì mà làm ăn, kinh doanh thạo vậy. Hay người ta... đồn thổi, tam sao thất bản??

Không đồn thổi, chị Lan đồng nghiệp lâu năm khẳng

Minh họa: BÍCH NGỌC

định. Ông bộ đội phục viên thật đó. Từng làm ở Hội Cựu chiến binh xã, sau lấy vợ mới xin thôi, ra ngoài mở kinh doanh tạp hóa. Trước ông cũng có một hai người bán; nhưng làm ăn gian dối chộp giật nên “mất uy”, đương nhiên ông đi sau mà tới trước, cũng dễ hiểu thôi. Kiểu mua bán của ông mảy mòi biết rồi đó. Chữ Tín trên hết, không ham lãi nhiều, ăn ít no lâu, không phát nhanh nhưng... chậm chậm vậy mà bền! Mà cũng lạ cho ông “lính cựu” này lắm nhé: đây đa phần bộ đội, thương binh giải ngũ về đều chọn khởi nghiệp bằng làm rẫy, nuôi bò. Quá lắm kiếm cái nghề chuyên môn như thợ điện, thợ máy lái xe gì đó để mưu sinh chứ không ai chọn nghiệp... đi buôn! Nghe nói ban đầu nhiều người lo lắng cho ông trước cái quyết định phiêu lưu, góp ý tới lui được ông trả lời tinh bơ: Phi thương bất phú, tôi nghe ông bà xưa dạy vậy... Vốn liếng hả? Ban đầu được Hội Cựu chiến binh bảo lãnh cho vay Ngân hàng Chính sách. Vay khởi nghiệp mấy chục triệu. Nhưng nhờ ông làm ăn có lãi nên vốn liếng ngày một bùng ra...

Riêng chuyện chú Nghĩa thương binh hạng gì, thương tật ra sao chị Lan bảo... bó tay. Mà hình như chú không bao giờ chia sẻ với ai nên xóm núi cũng không ai biết!

***

Vợ chồng chú Nghĩa không con. Có lẽ do không con nên chú Nghĩa rất yêu trẻ con. Chú có cái lệ đặc biệt (chắc chú tự đặt): khách hàng “nhí” ghé mua bất cứ hàng gì cũng sẽ được chú tặng quà. Hoặc cái kẹo mút, hoặc bì snack tôm cua “em bé”, hoặc đơn giản vài tấm card Pokemon dùng chơi xếp hình. Giá trị không cao nhưng đầm con nít rất ưa. Vậy nên luôn tranh phần người lớn đi mua hàng chỗ chú Nghĩa - đến mức nhiều bữa xúm đen xúm đỏ, phải kêu thím Nghĩa phải ra phụ bán. Có vị phụ huynh tốt bụng băn khoăn: có chú cứ cho chúng vậy còn lời lãi đâu? Kệ đi, có vậy chúng mới hay tới, chú Nghĩa cười.

Lãi ít thôi chứ không thể nói không lời lãi. Ít; nhưng năng nhặt chặt bị; quán Cây Đa “ăn” được lượng khách hàng đông. Nói không ngoa, 70, thậm chí 80%; dân số xã dồn mua tiệm chú. Ấy mỗi theo ước tính “tay ngang” của tôi, một cô giáo vùng cao ngoại đạo với nghề buôn bán về xóm núi mới được đâm năm! Coi vậy chứ tôi cũng không phải loại nhẹ dạ cả tin; nhiều lần mua hàng chỗ chú Nghĩa xong tôi vẫn âm thầm mang đi... so giá. Rẻ thật. Mà không rẻ chỉ ít cũng ngang giá với người ta; rất hiếm tình huống đắt hơn!

Giá cả vậy nên cửa hàng chú “hút” khách là chuyện hoàn toàn dễ hiểu - cho dù chú không bao giờ chèo kéo hay sử dụng chiêu trò ma mãnh để giành khách, câu khách như thói thường dân buôn bán hay dính mắc. Chuyện cho quà trẻ con về cũng đơn thuần do chú... yêu trẻ chứ không có ý “mồi chài”!

***

Tôi công tác tám năm trên núi, đã từ lâu thành bạn hàng thân thiết của chú Nghĩa nhưng, thú thật, chưa bao giờ hiểu hết về người đàn ông ấy. Ừ thì chú tốt bụng, làm ăn đàng hoàng, yêu trẻ, tôi dám chắc; nhưng xa hơn nữa thì chưa! Có cái gì đó kín đáo, khó gần, thậm chí hơi... u uẩn bên trong người đàn ông ấy. Về như một nỗi niềm riêng tư khó nói nào đó khiến chú sống có phần khép kín: cứ lẳng lặng làm việc, hết giờ đóng cửa, không la cà bè bạn rượu trà. Hàng xóm nhờ việc gì chú giúp được sẽ giúp tận tâm; nhưng xong việc là... thôi, thản nhiên như chuyện giúp đỡ chưa từng xảy ra, ai toan đền ơn cũng... chối phắt! Ban đầu nhiều người không ưa; bảo chú chán; nhưng lâu rồi quen, thống nhất với nhau một nhận định chung: lập dị! Ừ, thì lập dị nhưng... tốt bụng, cả xóm nhất trí vậy. Kệ ông đi, đời có người này người khác, hơi đâu...

Xóm núi - qua mười năm phát triển - giờ bắt đầu mang dáng dấp phố núi; nhất là khu ngã ba Cây Đa, trung tâm hành chính của xã. Khang trang nhất là khu buôn bán. Phi thương bất phú, đã bảo dân kinh doanh có tiền! Riêng quán của chú Nghĩa vẫn vậy. Có sửa sang tí chút; nhưng chỉ để... dễ coi hơn thôi chứ không phải một cuộc “lên đời” thực sự thành nhà cao cửa rộng! Ai thắc mắc hỏi chú kêu: không có tiền. Lại chưa; chú thím không con cái, buôn bán phát đạt từng ấy năm, sống cũng tằn tiện giản đơn - bảo không tiền ai tin?? Có điều xưa nay chú Nghĩa chưa có điều tiếng... nói dối nên ai cũng bán tín bán nghi. Làm ăn phát đạt, không ốm đau bệnh tật, không tiêu xài phung phí hoặc... mất trộm mất cướp; vậy tiền chú đi đâu???

Cuộc sống luôn có những “tồn nghi” không đáp án - hoặc không thể có đáp án trong một sớm một chiều!

***

Cô giáo tôi ngoài dạy dỗ còn tập tễnh chút ít nghiệp... báo chí. Chuyện đi công tác vào thành phố phía Nam được đồng nghiệp giới thiệu đến tham quan, viết bài về một cơ sở từ thiện đặc biệt: ngôi làng SOS chuyên nhận nuôi trẻ mồ côi và chăm sóc những phụ nữ lỡ lầm! Cơ sở thiện nguyện tư nhân, Nhà nước chỉ hỗ trợ mặt bằng còn toàn bộ kinh phí hoạt động do các Mạnh thường quân đóng góp! Biết tôi là nhà báo, vị giám đốc trung tâm đương nhiên hào hứng đón tiếp. Trò chuyện, ông cho biết: tuy ông là người có công sáng lập nhưng trung tâm tồn tại được là nhờ những tấm lòng nhân ái khắp nước chung tay! À, tỉnh X. của cô cũng có đấy. Một nhà tài trợ ẩn danh, đều đặn hàng tháng gửi tiền vào tài khoản trung tâm. Tôi không rõ họ tên, chỉ biết ông là một doanh nhân gốc lính. Nghe nói thương tật khiến vô sinh. Vợ ông cũng là người từng có quá khứ lỡ dở con cái, lỡ lầm tình duyên. Cả hai vợ chồng chung ý chí không nhận con nuôi, dành tiền bạc làm ra hỗ trợ cho những cảnh đời bất hạnh...

Tự dưng tôi nhớ đến chú Nghĩa... ■

NGUYỄN QUỐC TRÍ

Lên với rẻo cao

Quê em miền rẻo cao
Đá dựng thành thẳng đứng
Là cội nguồn thi hứng
Mưa nắng một vùng biên.

Dưới chân Mã Pì Lèng
Đải lụa xanh Nho Quế
Lưng đèo kia lối rẽ
Là đường về nhà em.

Hồn non nước tung bay
Trên nền trời Lũng Cú
Triệu bước chân chưa đủ
Cuộc hành hương đời đời.

Anh vừa xa cực bắc
Sao lại là nhớ thương
Ánh mắt em rất sắc
Đã cửa phải lòng anh.

NGUYỄN THỊ BÌNH

Về chung một nhà

Vui nào hơn thế nữa không?
Từ nay ta được về chung một nhà
Tuy xa tình chẳng cách xa
Em đây, anh đấy thuận hòa cả hai

Chặng đường phía trước còn dài
Vững tin vào một ngày mai rạng ngời
Không còn đôi chốn, đôi nơi
Ta về chung một khoảng trời tin yêu

Ngày xưa vất vả đã nhiều
Bóng cha, bóng mẹ liêu xiêu đường mòn
Một thời manh mún còn con
Tinh sao cho trọn vuông tròn về sau

Bây giờ về được lòng nhau
Sắt son nghĩa nặng, tình sâu vẹn đầy
Bàn tay ấm lại bàn tay
Nói sao cho xiết những ngày cách xa

Đất lành đâu cũng quê nhà
Đừng quên gốc rễ ông cha... dặn mình
Thương nhau như một gia đình
Chung tay xây đắp... Bình minh bắt đầu!

PHẠM VĂN TỰ

Sáng hồn quê hương

Miền quê yên ả thanh bình
Trải bao mưa nắng nghĩa tình chẳng phai
Đói nghèo chia sẻ sẵn khoai
Ấm no sum họp ban mai xế chiều

Lặng trong những áng thơ Kiều
Gia phong đạo hiếu bao điều thấm sâu
Giữ lời son sắt trước sau
Tắt đèn tối lửa bí bầu yêu thương!

Trải qua gian khó dặm trường
Nước non đổi mới sắc hương đông đầy
Cuộc đời hạnh phúc đẹp thay
Niềm tin sáng tỏ tháng ngày nở hoa

Vọng hồn non nước ông cha
Ngàn năm văn hiến gần xa nhớ lòng
Nghĩa đời gan đục khơi trong
Đức tâm đạo hiếu sáng lòng nước non

Cuộc đời trái ngọt hoa thơm
Tình người nghĩa cả... sáng hồn quê hương!

Minh họa: ĐỨC TRẦN

BÌNH NGUYỄN TRANG

Gió mặt hồ

Thổi vào giữa chúng mình
Gió của ngày xa lắc
Mặt trời như nỗi buồn rụng xuống
Từ đáy hồ một kỷ niệm cháy lên

Em chỉ là người đàn bà
Đến từ cơn bão đêm
Đợi suốt ngày gió xoáy
Để được bên anh yên ả một chiều
Cúi nhìn mặt hồ sóng sánh

Đời sống quá nhiều trắc trở
Chúng ta vui lấp bởi lo toan
Cuộc chia ly vẫn nợ một lời hứa hẹn
Nợ nhau một giây phút khải hoàn...

NGUYỄN NGỌC HẠNH

Còn lại gì đây

Còn lại gì trong tôi đêm nay
Sự tĩnh lặng của chút nắng cuối ngày
Không nỡ được hoàng hôn trở lại

Những hạnh phúc đi qua
Giấc mơ dịu dàng êm ái đi qua
Như ánh pha lê mỏng manh dễ vỡ

Hạnh phúc của những ngọn sóng
Vỗ mãi thời gian vọng bến bờ
Để một ngày sóng dội vào thơ

Tôi bên đời như chiếc bóng
Chờ che hết nỗi đời em?
Một chút mưa thơm lay động hồ đây

HÀ NGỌC HOÀNG

Về quê

Ta về nghe gió đồng quê
Hương thơm lúa ngát tràn trề nắng mai
Con đê uốn lượn khoan thai
Dòng sông lặng lẽ trải dài nhớ mong

Cánh cò nghiêng giữa mênh mông
Chiều buông nắng đỏ bên đồng vàng tươi
Mẹ ngồi trước ngõ mỉm cười
Bàn tay chai sạn vẫn nuôi lớn mình

Trăng soi trước cửa sân đình
Bài thơ con tạc dáng hình mẹ sang
Giếng quê trong vắt mơ màng
Nghiêng nghiêng bóng nước dịu dàng trắng thanh

Ngọt ngào bát nước chè xanh
Mẹ pha thơm được muốn dành cho con
Đầu đi muôn nẻo nước non
Mẹ ơi đáng mẹ vẫn còn, mưa rơi.

Em đi qua như áng mây bay
Không rực rỡ cầu vồng bảy sắc
Mây in đời em vào tôi xanh biếc

Em, bầu trời tình yêu của tôi
Mênh mông lời của biển sâu
Là câu thơ lấp lánh giữa đời

Em là bốn mùa hạnh phúc
Đã cho tôi đắm say, mật ngọt
Cho tôi hơi ấm nồng nàn...

Chưa đi qua hết đò ngang
Làm sao hiểu đời sông dọc....

Minh họa: NGỌC AN

ĐỖ QUANG HUỲNH

Qua đò

Em và tôi ở một làng

Biết nhau từ chuyến đò ngang hôm nào
Tôi sang bên chợ mua cau
Bà tôi, người vốn ăn trâu quanh năm
Nay tui, mai đã ngày rằm
Em sang chợ Cát mua trăm hương bài
Đò trưa vai sát vào vai
Ước gì sông rộng thêm vài sải tay
Mây thì xanh thắm đắm say
Đò như chờ nét trắng gầy - Dáng em...
Nhưng kia... Trăng đã tròn đêm!
Đò tới bến chắc em quên một người

***

Gió đây - Đò vắng - Sông trôi...
Hình như vàng cả một trời nắng quê.

NGHIÊN CỨU - TRAO ĐỔI

Hiểm họa từ hội chứng “thối não”

■ AN NGỌC

Thuật ngữ thối não (tạm dịch từ “brain rot”) chỉ trạng thái suy giảm trí tuệ hoặc tinh thần của một người. Thối não được xem là hậu quả của việc nghe, xem quá nhiều nội dung trực tuyến tầm thường hoặc không có tính thử thách. Hiện đang có một trào lưu đang lan truyền trên mạng xã hội với loạt nhân vật AI kỳ quái, phi lý nhưng lại cuốn hút đến khó hiểu, khiến nhiều người rơi vào trạng thái “thối não”.

Tung Tung Tung Sahur là một hiện tượng mạng về những thứ phi lý tạo ra bằng AI (ảnh trái). Các sinh vật hư cấu từ AI bắt đầu xuất hiện liên tục sau Tung Tung Sahur (ảnh phải).

SỨC HÚT TỪ “TUNG TUNG TUNG SAHUR, BÁNH MÌ RAM RAM”

Loạt nhân vật do AI tạo nên trên mạng xã hội thường là sự pha trộn phi lý giữa con người, động vật và các vật thể vô tri. Những cái tên như Ballerina Cappuccina (vũ công ba lê đầu tách cà phê), Tralalero Tralala (cá mập ba chân mang giày Nike đi bộ dưới biển), hay Tung Tung Tung Sahur (khúc gỗ có mắt mũi miệng) đã nhanh chóng trở nên quen thuộc với giới trẻ. Khi lan sang Việt Nam, trào lưu tiếp tục phát triển với các biến thể bản địa như quái vật bánh mì, quái vật học hay quái vật matcha latte.... Nhiều người trẻ hay lầm tưởng mấy cái tên kỳ quái như bánh mì ram ram hay Tralalero Tralala, mỗi khi đầu óc trống rỗng.

Sức hút của trào lưu này đến từ cảm giác “ai hiểu thì hiểu” với tính chất giải trí phi logic. Không chỉ dừng lại ở việc xem, người dùng TikTok còn tham gia mở rộng vũ trụ nhân vật bằng cách sáng tạo thêm hậu truyện, mối quan hệ và các phiên bản mới.

Nhiều bạn trẻ tham gia bằng cách thử thách nhau đọc đúng tên nhân vật, xếp hạng “quái vật” mạnh nhất hay sáng tạo thêm tình tiết mới. Dù không mang nhiều nội dung sâu sắc, trào lưu này lại được xem là một hình thức giải trí đơn giản, giúp giảm căng thẳng sau những giờ học tập, làm việc.

BÁO ĐỘNG SUY GIẢM TRÍ TUỆ, TINH THẦN

Các chuyên gia đã cảnh báo “nội dung trực tuyến tầm thường” sẽ tiếp tục đe dọa bộ não của giới trẻ trong năm 2025 và thời gian tới. Bởi, các nền tảng mạng xã hội như TikTok, Facebook, YouTube hay Instagram không ngẫu nhiên gây nghiện. Các thuật toán được thiết kế tinh vi để giữ người dùng càng lâu càng tốt, bằng cách liên tục cung cấp những kích thích mới mẻ, nhưng thường thiếu chiều sâu. Điều này vô tình kéo người trẻ vào dòng chảy tin tức mạng xã hội, khiến họ tiêu thụ nội dung trực tuyến tầm thường như một thói quen và một nhu cầu bắt buộc.

Một báo cáo từ Đại học Harvard (2024) cho thấy, việc sử dụng mạng xã hội trong khi học sẽ làm giảm hiệu suất đến 30% do tình trạng “đa nhiệm ảo”. Còn khảo sát của Đại học Quốc gia Hà Nội chỉ ra rằng, sinh viên sử dụng mạng xã hội quá nhiều thường chịu áp lực về cảm xúc, thời gian và khả năng làm chủ bản thân. Đặc biệt, TikTok và YouTube đang trở thành “bẫy thời gian”, khiến nhiều sinh viên trì hoãn việc học để tham gia các nội dung giải trí.

Về hoạt động chuyên môn, thời gian dành cho mạng xã hội đang làm giảm cơ hội rèn luyện kỹ năng. Báo cáo của Tổ chức Lao động Quốc tế (2024) chỉ rõ, gần một nửa số người lao động

trẻ thiếu các kỹ năng cơ bản để đáp ứng yêu cầu công việc, trong khi trung bình họ dành 4 - 5 giờ mỗi ngày trên mạng xã hội. Điều này cho thấy, thế hệ trẻ đang lãng phí thời gian vào các nội dung không mang lại giá trị thực tế cho sự nghiệp.

CẦN HỌC CÁCH HUẤN LUYỆN NÃO BỘ

Các chuyên viên tâm lý cho rằng, về nhận thức, việc tiêu thụ nội dung nông cạn khiến con người mất khả năng suy nghĩ sâu, giảm tư duy phản biện và dễ chấp nhận thông tin sai lệch. Về hành vi, việc ưu tiên các hoạt động trực tuyến vô nghĩa có thể dẫn đến trì hoãn công việc, giảm hiệu suất học tập, thậm chí xa lánh giao tiếp ngoài đời thực. Đặc biệt, với đối tượng thiếu niên, khi hệ thống nhận thức về thế giới chưa hoàn chỉnh, trẻ dễ bắt chước các trào lưu xấu độc, có những trường hợp gây nguy hiểm đến tính mạng.

Do vậy, cần chọn lọc việc tham gia các hội nhóm trên mạng xã hội, thoát khỏi các trang thông tin giật tít, câu view; chuyển sang theo dõi các nội dung chính thống, khoa học, các mẹo vặt cuộc sống... để dần “cách ly” với nội dung tiêu cực.

Ngoài ra, giải trí bằng sách, báo, âm nhạc, phim ảnh hay hoạt động thể thao và các hoạt động ngoài trời cũng là cách để não bộ và cơ thể được huấn luyện, bồi đắp những giá trị lành mạnh, cao đẹp ■

XEM GÌ Ở ĐÂU?

L.T.S: Từ số báo này, Báo Tuyên Quang mở chuyên mục Xem gì, ở đâu? giới thiệu chương trình giải trí của TTV Tuyên Quang trong hai ngày nghỉ cuối tuần.

Gameshow Ảnh đẹp TTV phát sóng vào 20h30 phút thứ Bảy (ngày 12-7).

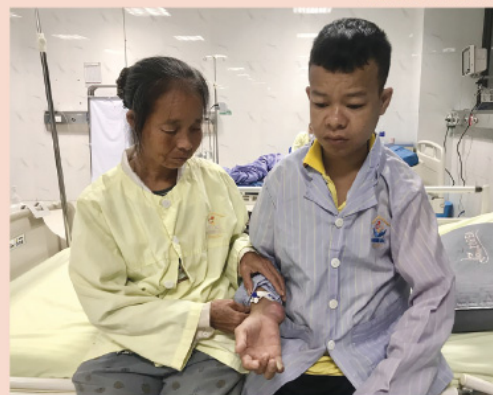
- 20h30 Thứ Bảy (ngày 12-7): Gameshow Ảnh đẹp TTV
- Lịch phát sóng phim Chủ Nhật (ngày 13-7):
- 8h00 phút: Lời nguyện Domino.
- 10h30: Phía sau bóng tối.
- 13h00 phút: Chào công tố viên (phát lại 22h15).
- 18h00 phút: Giải cứu con tim (phát lại 21h15).

ĐỨC HẢI (Tổng hợp)

NHỊP CẦU NHÂN ÁI

Gần 20 triệu đồng hỗ trợ em Phạm Thế Nghĩa

■ MINH THỦY

Em Phạm Thế Nghĩa, thôn Đô Thượng 1, xã Xuân Vân đang điều trị tại Bệnh viện Đa khoa Phương Bắc.

CHUYÊN mục Nhịp cầu nhân ái của Báo ra ngày 5-7-2025 có đăng thông tin về em Phạm Thế Nghĩa, sinh năm 1991, dân tộc Tày, thôn Đô Thượng 1, xã Xuân Vân, tỉnh Tuyên Quang bị bệnh suy thận mạn giai đoạn cuối, viêm phổi, thiếu máu. Gia cảnh nghèo khó, diễn biến bệnh suy trầm trọng, Nghĩa phải chạy thận nhân tạo 3 lần/tuần.

Sau 5 ngày Báo kêu gọi, em Nghĩa đã nhận được sự hỗ trợ của các cơ quan, ban, ngành, nhà hảo tâm trong và ngoài tỉnh, với số tiền gần 20 triệu đồng. Trong đó, Chuyên mục Nhịp cầu nhân ái của Báo và Facebook cá nhân phóng viên Minh Thủy kêu gọi hỗ trợ được số tiền trên 16,8 triệu đồng; Facebook cá nhân anh Hoàng Hải, xã Thái Bình kêu gọi hỗ trợ gần 3 triệu đồng.

Báo và Phát thanh, Truyền hình Tuyên Quang xin chân thành cảm ơn các cơ quan, đơn vị, nhà hảo tâm trên mọi miền đất nước đã chung tay giúp đỡ gia đình em Phạm Duy Nghĩa.

Mọi sự giúp đỡ xin gửi về chị Vũ Thị Mơ (mẹ em Phạm Thế Nghĩa), thôn Đô Thượng 1, xã Xuân Vân, tỉnh Tuyên Quang, ĐT: 0327619214.

Việc tử tế

Cha con lặng lẽ lấp ổ gà, mang lại an toàn cho người đi đường

VÀO một buổi chiều đầu tháng 7, trên tuyến đường tại xã Khoái Châu (tỉnh Hưng Yên), nhiều người đi đường không khỏi ngạc nhiên và xúc động khi thấy một người đàn ông cùng cậu con trai nhỏ đang lom khom xúc đất, đổ đá, đắp từng ổ gà, ổ voi. Không áo phản quang, không cờ phướn ghi dòng chữ "thi công", hai cha con vẫn lặng lẽ làm công việc vốn không thuộc về mình nhưng lại thiết thân với cộng đồng.

Đó là anh Đỗ Hữu Quân, người dân xã Khoái Châu. Con đường dài khoảng 3 km mà anh cùng con trai đang sửa là nơi người dân trong vùng vẫn đi lại hằng ngày, nhưng mặt đường đã xuống cấp nghiêm trọng.

Những ổ gà sâu, mặt đường lồi lõm trở thành nỗi ám ảnh mỗi khi trời mưa hay đêm xuống. Anh Quân chia sẻ, người thân của anh từng bị ngã xe tại đoạn đường này, nên khi không thấy ai đến sửa, anh quyết định tự làm.

Cậu bé đi cùng anh là con trai đang học lớp 7. Không chỉ là trải nghiệm là lắm, việc làm này còn là một bài học sống động về trách nhiệm cộng đồng mà người cha muốn dạy con bằng chính hành động của mình.

Dù chỉ là hành động nhỏ, việc làm của cha con anh Quân lại trở nên đáng quý. Không chỉ giúp con đường bớt nguy hiểm, việc làm ấy còn truyền đi thông điệp đẹp về tinh thần chủ động, sống có trách nhiệm và sự tử tế âm thầm giữa đời thường.

Anh
Đỗ Hữu Quân
đắp ổ gà
trên đường
xã Khoái Châu,
tỉnh Hưng Yên.

Nghị lực của những người thợ pha chế khiêm thi

Những chiếc cân
"biết nói" là trợ thủ
đắc lực của
các nhân viên
tại đây.

NĂM trong khuôn viên của Trung tâm Đào tạo cán bộ và Phục hồi chức năng cho người mù (Hà Nội), tại Cafe More Hà Nội, âm thanh dường như có một vai trò đặc biệt. Tiếng lách cách của đá viên chạm vào thành ly, tiếng máy xay cà phê, tiếng bình lắc (shaker) dứt khoát... tất cả không chỉ là thanh âm quen thuộc mà còn là những "chỉ dẫn" quan trọng cho những barista đang làm việc sau quầy pha chế. Họ là những người lao động khiếm thị, đang dùng chính đôi tay, thính giác và một trí nhớ phi thường để thay thế cho ánh sáng.

Đề tạo ra một ly đồ uống chuẩn vị, mọi công đoạn đều được thực hiện một cách tỉ mỉ, chính xác. Một trong những "trợ thủ" đắc lực nhất là "chiếc cân biết nói". Thiết bị này có khả năng đọc to trọng lượng nguyên liệu, giúp các barista định lượng chính xác đến từng gram mà không cần dùng đến thị giác.

Đối với chị Thân Thị Thu Hằng, một nhân viên pha chế tại đây, công việc này đã mang lại một sự đổi thay lớn lao. Sau khi mất đi ánh sáng, chị từng đối mặt với cảm giác bế tắc, lo sợ cơ hội của mình bị thu hẹp.

Niềm tự hào và tinh thần lạc quan lan tỏa mạnh mẽ trong mỗi nhân viên tại đây. Anh Lê Anh Phương, một barista khác của quán, cho biết nghề pha chế vốn là ước mơ từ lâu của anh. May mắn thay, quán cà phê khai trương ngay sau khi khóa học của anh kết thúc, và anh đã trúng tuyển. Sự cống hiến đó được nuôi dưỡng bởi một đội ngũ quản lý tận tâm. Chị Văn Anh, quản lý của quán, luôn sát sao để đảm bảo nhân viên có môi trường làm việc thuận lợi nhất. Chị giải thích tầm quan trọng của các công cụ hỗ trợ: "Quán có sử dụng một chiếc cân biết nói. Khi các bạn định lượng, chiếc cân sẽ phát ra chỉ số. Ví dụ, 30ml thì nó sẽ đọc là "ba mươi". Nhờ vậy các bạn sẽ dừng lại đúng lúc, tránh việc phải cúi xuống nhìn sát, chiếc cân hỗ trợ rất nhiều".

Sau gần một năm hoạt động, mô hình này đã trở thành điểm đến quen thuộc của nhiều sinh viên và nhân viên văn phòng. Khách hàng đến đây không chỉ vì những ly đồ uống chất lượng và không gian yên tĩnh, mà còn để cảm nhận và trân trọng tài năng, nghị lực của những con người đặc biệt đứng sau quầy pha chế.

ANH ĐỨC (Tổng hợp)

TẢN VĂN

THÁNG Bảy, đồng quê rộn ràng mùa gặt. Cái nắng hanh hao trải dài trên những cánh đồng lúa đã chín vàng. Người nông dân quê tôi tất bật chạy đua với thời tiết nắng gắt, mưa nguồn. Lũ trẻ đang trong kỳ nghỉ hè cũng ùa ra đồng giúp mẹ gom lúa, quẩy rơm lên lưng trâu chờ về sân phơi. Nắng cháy xém thịt da mẹ. Áo còn mưa như trút nước cả sân phơi, cánh đồng ngập trắng như ao.

Những hạt thóc vừa gặt đã phải ngâm mình trong nước. Mưa đến nhanh rào rào như đổ nước. Người dân quê tôi chạy mưa cho lúa, chạy giồng cho chính số phận của mình. Nhưng rồi, sau cơn giông, lúa lại được dân ra trên sân, hạt thóc óng vàng vẫn kiên trì hong nắng, như chính sự bền bỉ không tên của những người làm đất cày sâu, cuốc bẫm.

Tôi đã lớn lên từ những mùa gặt như thế. Từ đồng ruộng mênh mông, từ dáng mẹ còng lưng trên cánh đồng mùa gặt. Thương mẹ, chị tôi gồng mình đội rơm qua những bờ ruộng sũng nước. Tuổi thơ tôi gắn chặt với chiếc nón rách quai, cái áo nâu bạc màu trong dáng còm của mẹ. Những ước mơ trẻ con mong sau này làm thầy giáo, làm kỹ sư, mơ thành bác sĩ, bắt đầu từ hạt gạo trắng trên mâm cơm nghèo mỗi tối.

Minh họa: XUÂN ĐỨC

Mẹ tôi và bao người phụ nữ quê tôi không biết đến chiếc quần lụa, áo phin trắng. Và chẳng mấy lúc được thanh thản nghỉ ngơi. Họ miệt mài nuôi dưỡng khát vọng no đủ bằng những bước chân chai sạn, những ngày phơi mặt giữa nắng trưa. Họ âm thầm dọn đường, gồng gánh cho tương lai của lũ trẻ...

Quê bây giờ đã khác xưa nhiều. Đường đã rộng hơn, sân phơi đã được đổ bê tông. Xe kéo đã đỡ dân cho đôi

vai người nông dân vài phần. Nhưng để có hạt thóc, bắp ngô, củ lạc thì vẫn phải lội đồng, còng lưng trên mặt đất. Ước mơ của lũ trẻ con chúng tôi xưa, có vài đứa ước mơ thành sự thật. Nhưng không phải đứa nào cũng may mắn thoát ly khỏi nông thôn. Về quê, nhiều bạn tôi vẫn lam lũ trên đồng. Bữa ăn của họ vẫn đạm bạc đến nao lòng. Những con gà què ngon ngọt được nuôi bằng thức ăn. Gạo thơm chất lọc nên từ mồ hôi, nước mắt. Nhưng chính

người làm ra chúng lại chỉ có bát canh rau, chén cà dầm tương trong những bữa ăn hàng ngày. Vụ lạc sen chắc mấy, người nông dân dành dụm đem ra phố thị bán lấy tiền mua mỡ, mắm muối mà chẳng dám để ăn.

Ngoài phố, chiều chiều những quán bia chật ních. Người ta gọi thêm đĩa lạc luộc, con gà hấp lá chanh, miếng đậu rán vàng ruộm... Và tiếng cười nói rôm rả át cả gió mưa đang trút nước ngoài đồng. Nhiều thanh nam, nữ tú sinh ra từ thành thị không biết củ lạc được trồng như thế nào, con gà được nuôi ra sao! Chúng lớn lên giữa siêu thị và bếp điện, xa dần mùi rơm rạ và bùn đất đồng quê.

Chợt xót xa nghĩ về những giờ học suông trên lớp. Có khi nào ta nghĩ rằng, phải dạy con mình biết trân quý hạt gạo trên mâm cơm? Làm sao để những đứa trẻ hôm nay cảm được mùi mồ hôi mặn chát của ông bà xưa, của người dân quê đã nhọc nhằn còng lưng trên đồng ruộng?

Chúng ta không thể giữ mãi những mùa gặt xưa, nhưng ta có thể giữ lại trong con trẻ một lòng biết ơn. Để chúng biết rằng, ăn một bát cơm trắng mà nhớ đến người đã làm ra từng hạt thóc. Để dù mai này chúng có đi xa đến đâu, cũng không quên mình được sinh ra từ đất.

Làng chè Vĩnh Tân

■ Phóng sự ảnh: QUANG HÒA

Từ trụ sở UBND xã Tân Trào, du khách chỉ cần đi chuyển khoảng gần 2 km là vào vùng chuyên canh chè gần 100 hecta của thôn Vĩnh Tân, xã Tân Trào, Tuyên Quang - nơi được người dân trồng khá tập trung trên những quả đồi cao, đồi bát úp. Từ đây, rong ruổi trên cung đường bê tông uốn lượn dưới chân đồi, du khách có thể check-in những nương chè xanh ngát, đồi chè lúp xúp tròn vo trải dài tít tắp. Nắng hè chiếu xuống những búp chè xanh mơn mẫm căng tràn sức sống, phô bày vẻ đẹp của thiên nhiên. Đến với những đồi chè Vĩnh Tân vào buổi bình minh hay hoàng hôn đều là thời điểm mà du khách, nhất là các bạn trẻ có thể chụp lại những khoảnh khắc đẹp nhất. Vì thế, vùng chè Vĩnh Tân là một địa chỉ không thể bỏ qua khi khám phá vùng đất này.

Vẻ đẹp những đồi chè ở Vĩnh Tân thu hút du khách đến tham quan, chụp ảnh (ảnh trái). Người dân thôn Vĩnh Tân thu hái chè, bán chè tươi cho các nhà máy trong vùng (ảnh phải).

Búp chè được hái đúng quy cách 1 tôm, 2 lá.

MÓN NGON CUỐI TUẦN

Giữa những dãy núi đá tai mèo cheo leo, đồng bào dân tộc ở Đồng Văn, Mèo Vạc vẫn giữ gìn món phở chua như một phần kỷ ức và hương vị riêng của miền cao nguyên đá.

KHÔNG giống với phở bò miền xuôi, phở chua vùng cao không có nước dùng hầm xương mà được trộn khéo bằng nhiều nguyên liệu sẵn có trong bếp người miền núi. Đây là món ăn quen thuộc trong các phiên chợ, những ngày hè oi ả hoặc dịp sum họp gia đình.

Tô phở chua là sự hòa quyện giữa dẻo mềm của bánh

Phở chua vùng cao

■ HOÀNG ANH

phở, giòn béo của thịt quay, thanh mát của rau sống, bùi thơm của lạc rang và cái chua dịu nhẹ của nước sốt - một bản phối vị giác hài hòa, mộc mạc mà tinh tế.

Nguyên liệu để làm phở chua hầu hết được người dân tự tay chuẩn bị. Đó là bánh phở làm từ gạo tẻ hoặc gạo nếp trộn tẻ, trắng mỏng, bần to, dẻo dai. Thịt lợn

quay, thường là ba chỉ, quay bằng lửa than cho da giòn, thịt ngọt. Món ngon này còn có thêm gan luộc, xúc xích, đôi khi thêm lòng non thái lát mỏng cùng các loại rau sống như: rau mùi, xà lách, mùi tàu, hành tây... trồng trong vườn nhà. Ngoài ra, để món ăn thêm trọn vị cần có lạc rang giã dập, hành phi, cà rốt và dứa chuột ngâm chua ngọt.

Đặc biệt, nước sốt chua ngọt là phần "linh hồn" được pha từ giấm gạo, nước luộc thịt, nước mặn chua hoặc me, thêm đường, mắm, tỏi giã và một chút dầu phi. Người khéo tay pha nước trộn vừa đủ vị chua, ngọt, béo, cay nhẹ, không át đi hương thơm tự nhiên của các nguyên liệu.

Khi chế biến, bánh phở được trần sơ cho nóng rồi xếp vào tô,

lần lượt cho thịt quay, gan, rau sống, đậu phộng, hành phi lên trên. Nước sốt chua ngọt được chan đều, sau đó đảo nhẹ cho ngấm đều là có thể thưởng thức.

Món ăn không chỉ ngon mà còn dễ tiêu, hợp với khí hậu cao nguyên se lạnh về sáng, hành khô buổi trưa. Vị chua thanh giúp kích thích vị giác, chống ngán, khiến thực khách vừa ăn vừa xuýt xoa.

Ngày nay, nhiều hàng quán ở Tuyên Quang đã đưa phở chua vào thực đơn du lịch. Nhưng để thực sự cảm nhận được trọn vẹn hương vị, không gì bằng được ngồi ở một bàn nhỏ của đồng bào dân tộc thiểu số thưởng thức tô phở chua giản dị mà sâu sắc - hương vị sinh ra từ đá, từ sương, từ sự đón hậu của người vùng cao.